

SLOVENSKI

V Ljubljani, v četrtek, dne 26. decembra 1912.

Naročnina za Avstroogrsko: ¼ leta K 2— ½ leta K 4— celo leto K 8— za inozemstvo: " " 2 50 " " 5— " " 10—		Uredništvo in upravništvo: Frančiškanska ulica šte. 12. Naročnina za Ameriko znaša celoletno 3 dolarje.		Oglasnina za 6 krat deljeno petlitno vrsto enkrat 20 vin. — Pri več- kratnih objavah primeren popust.	
Leto II.	Posamezna številka 20 vinarjev.	Na naročila brez denarja se ne ozira.		Naročnina za dijake in vojake 6 kron.	Štev. 52.
Vsak naročnik dobi brezplačno in poštne prosto ilustrovan koledar za l. 1913. Za vsak pol leta plačane naročnine pa ima vsak naročnik pravico do ene slike Prešerna, Jurčiča, Gregorčiča ali Aškerca, če plača 40 vin. za ovoj in poštino.					

Vsem cenj. čitateljem in naročnikom želimo vesel Božič in srečno novo leto!

Vabilo na naročbo!

Vsak objektivno sodeč človek mora priznati, da je „Slov. Ilustr. Tednik“ v tem letu napredoval, da celo zelo napredoval. Vkljub nezadostnim sredstvom, ki so nam bila na razpolago, vkljub velikim težkočam, ki so se nam stavile na pot, je „Slov. Ilustr. Tednik“ vendar le prav lepo napredoval. Ni je slovenske vasi, kjer bi ga ne poznali, in mirno lahko trdimo, da povsod, kjer Slovenci prebivajo, se čita „Slov. Ilustr. Tednik“. Prejeli smo za naše delo obilo priznanj, tako izpod peres preprostih delavcev in kmetovalcev, kakor tudi izobražencev, ki poznajo razmere ter vedo ceniti resno naše stremljenje.

Dosedanji uspehi nam dajejo pogum, da bomo neustrašeno stopali naprej po načrtani poti. „Slov. Ilustr. Tednik“ je mogel doslej žal izpolnjevati le del svojega programa, ki si ga je zastavil. Ko se je pa razvil iz poveljev ter stopa v slovenski svet pogumno že v tretje leto, bo izpolnjeval svojo nalogo v boljši, v višji meri, kakor mu je bilo to mogoče doslej.

Priobčeval bo slej ko prej slike in poročila o zanimivih dogodkih doma in na tujem, o znamenitih osebah, krajih itd. Pridobili smo celo vrsto novih sotrudnikov, ki bodo s svojimi doneski skrbeli, da bo list čim bolj zanimiv, [zabaven] in poučen. Posebno pa še naglašamo, da nam je obljubilo sodelovanje in deloma že tudi poslalo spise več mlajših kakor tudi starejših slovenskih priznanih pisateljev, tako da bo tudi v tem oziru „Slov. Ilustr. Tednik“ zadostil željam in zahtevam občinstva po zanimivem lepem beletrističnem in poučnem čitivu.

Pridobili smo tudi nove zveze glede dobave slik in klišejev, da bomo mogli o vseh važnejših dogodkih priobčevati dobre slike. Kdor motri razvoj našega lista, lahko prizna, da smo, kar se tiče slik, letos sploh posebno pa še v zadnjih dveh, treh mesecih v resnici znatno napredovali. In napredovali bomo še v bodoče.

„Slov. Ilustr. Tednik“ bo nudil vsakomur brez razlike političnega prepričanja obilo zanimivega zabavnega in poučnega gradiva in vabimo vse naše dosedanje naročnike, naj nam ostanejo zvesti i v bodočem letu ter nam naj pridobije še novih naročnikov. „Slov. Ilustr. Tednik“ stane za l. 1913:

	celoletno	polletno	četrtno	mesečno		celoletno	polletno	četrtno
v Avstroogrski . . .	8 K	4 K	2 K	70 h	v Ameriki . . .	3 dol.	1½ dol.	75 cent
v Nemčiji . . .	12 K	6 K	3 K	1 K	v ost. inozemstvu	14 fr.	7 fr.	3 50 fr.

Po trafikah, knjigarnah in kolodvorih stanejo posamezne številke izvod po 20 h.

Razširjajte „Slov. Ilustr. Tednik“! Pridobivajte mu novih naročnikov! V vsaki gostilni, kavarni, brivnici ga zahtevajte! To je tudi del narodnega dela in ne najmanjši in gotovo ne brezpomemben. Ne zabite, Slovenci, kako so zasramovali in še zasramujejo razni nemški listi, posebno pa ilustrovani, junaške Jugoslovane. Ne gojimo gadov na svojih prsih, temveč podpirajmo svoje liste, da se še bolj razvijejo in razširijo!

Vsak naš naročnik, ki plača polletno naročnino in še 40 h, dobi brezplačno in poštne prosto po eno sliko naših pesnikov prvakov: Aškerca, Prešerna, Jurčiča ali Gregorčiča. Vsak naročnik pa dobi tudi lep bogato ilustrovan koledar. Spomladi izdamo kot nagrado v barvah veliko krasno sliko z Balkana akad. slik. g. Vavpotiča. V tem podamo Slovencem umotvor, ki bo lep spomin na junaške zmage naših bratov na Balkanu.

Opozarjamo pa še tudi na naš roman „Za svobodo in ljubezen“, ki bo zbujal gotovo vseobče zanimanje, ker ga je spisalo spretno pero priznanega slov. pisatelja Poleg tega bomo pa priobčevali tudi še krajše črtice, povesti humoreske itd. in to proizvode najboljših naših pisateljev.

Storili bomo, kolikor nam bo največ mogoče. Zvestobo pa za zvestobo; ostanite nam zvesti cenjeni naročniki in cenjene naročnice, ter nam pridobivajte še novih naročnikov, in storili bomo ne le to, kar obljubujemo, temveč še celo več. „Slov. Ilustr. Tednik“ naj postane najbolj zanimiv in najbolj priljubljen slovenski list. To je naš cilj in zastavili bomo vse moči, da ga dosežemo.

V vse slovenske kraje, v vse slovenske rodbine se naj razširi „Slov. Ilustr. Tednik“! Čim več bo naročnikov, tem boljši bo lahko list!

Tepežni dan.

Slavko Taborski.

I.

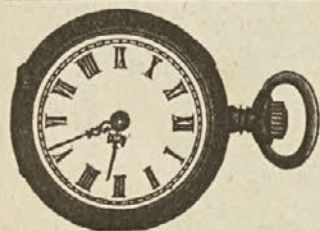
Solnčni žarki so oslabei in njih toplota je manj ogrevajoča kakor objem zaljubljenega starca. Toda poglej te gore, to planjavo poglej, v svetlobi tisoč biserov uporno blestečo, in ta ponosni gozd, množico krepkih fantov z belimi rožami v gumbnicah! Dimi, ki se dvigajo iz vaških

dimnikov, ali niso kakor zastave, ki, slaveč zmago mladostnega ognja nad hladnim pepelom, plapolajo demantnemu nebu nasproti? In tam ob potoku belo oblečene deve v srebrnem pasu, kaj je tam življenja, kaj je tam moči in mladosti! Vsa vaška mladina, mleko in kri, zdravje in radost, si je napovedala vojsko, moč, majhna še in nerazvita, se bojuje in poizkuša svojo silo. Čuj ta veseli krik, kakor zmagoslavna pesem pomladi doni v grič, popotnik pride mimo in se začudi . . . Kje je, zima, tvoja moč, kam se je zatekla tvoja hladna bolest?

K bednim starcem in zapuščenim sirotam!

Na koncu vasi, na samotni sloni ob griču koča kakor starka iz pobožne pravljice: najbolj čisto, najbolj belo pečo si je dela na glavo, zapustila je svet in pokleknila v sneg, da v tihi molitvi pričaka poslednje ure. V tej koči vlada zima z vso kruto brezobzirnostjo. Razširila se je od odrtega stropa do razdrapanih tal, od kota do kota, iz vseh lukenj diše svoj neusmiljeni mraz. Za razpokanimi vrati čepi peč, zaprašena in razdejana kakor beračica, vsa raztrgana v mrazu trepetajoča, smrti zapisana. In v drugem kotu, peči nasproti, ječi postelja, stoka od starosti, se trese pod bolnim telesom Matije Končana.

Matija Končan se poslavlja od življenja. Ob osiveli glavi mu stoji blede dekla božja, se sklanja nad obraz, od življenja razorani, od bolesti izsesani, z eno roko je visoko zavihtela koso, z drugo pa ga grabi za vrat, za prsi, njegov kašelj je njen kroh . . . Včasih se zdi, da bo med tem ostudnim nasmehom izsušeno telo zdrgetalo, da

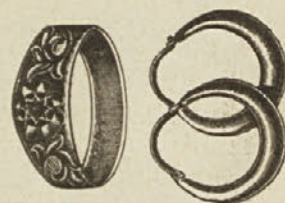
Priporočamo
domačo tvrdko

H. Suttner, ki je največja,
domača tvrdka

te vrste na slovanskem jugu. Kdor potrebuje uro, verižico, uhane, prstan itd., naj piše po cenik. Velik bogato ilustrovan cenik dobi vsakdo zastonj in poštne prosto. Pišite po dopisnici: H. Suttner v Ljubljani 5, Mestni trg števil. 25.

Nizke cene!

Postrežba solidna in točna!

bodo prsi dehnile poslednjikrat, toda smejanje se umiri in tišina v koči je še bolj tiha, še bolj globoka. In misli beže, beže...

V mladost beže, krepko in veselo, polno nad in polno pričakovanj, nikdar izpolnjenih, nikoli uresničenih.

V dobo hitijo, polno trpkega znoja, bogato grenkih prevar. Vedno manj je sanj, v daljavo hitečih, pod nebo hrepenečih, življenje postaja življenje. In vendar — še je v srcu upanje: iz kapelj, ki teko po čelu, razjedajo lice, iz žuljev, ki pečejo dlan, se porode sadovi, starost vstane, samo tiho, brezskrbno uživanje...

»Papa, lačen!«

Od okna, s papirjem preplepljenega, se je oglašil Milan. Oči, modre kakor azur, lasje ko žamet ga izdajajo: sin tujine je, sin greha. To je, Matija Končan, sad tvojega znoja in tvojih žuljev, vse to je ostalo od tvojih načrtov. Sin, kakor hrast na gori, hčerka, kakor roža na polju — kje sta? Daljava je dehnila in prinesla hrepenenje in hrepenenje je izvabilo sina in hčer. »Vr-nem se, oče, in vam sezidam palačo, čemu bi se vedno stiskali v bajti?« Vzela ga je tujina in ga ni vrnila. — »Pridem, oče, in vam posteljem z mehkim, toplim perjem: zakaj bi počivali na trdi, mrzli slami?« Šla je in je ostala, prišel pa je Milan, sin njegove hčere in bogatega gospoda k njemu — beraču.

Beraču!

Še nikoli ni trkal na vrata, še nikdar ni klonil hrta. In vendar!

»Papa, lačen!«

Da bi ga poslal k sosedu prosit skodelico mleka, kosček kruha? Haha, kako zmagovito bi pogledal sosed, kako škodoljno bi se smejal! »Vedno ste bili berači, pa niste hoteli priznati...« Ne, ne! Raje — smrt, zgrabi, ne igraj se z žrtvijo, ki ti je zapisana, krepko stisni, da bo konec skrbi, konec trpljenja, konec za vedno, za večno!

Milan pa zre skozi slabo zakrpano okno v stekleni dan. Glej, procesija se bliža spokornici, v snegu klečeči: v ozadju gozd iz daljave, kjer se opira nebesni baldahin, množica starcev, temnih, molčečih, z dolgimi bradami, v bele in črne halje zavitih; spredaj vas, truma žensk, resnih, v vase zatopljenih, z belimi pečami na glavah, s svetlimi križi na prsih. In zastave plapolajo, plapolajo...

Pa čuj! Kaj je to? Ne, ne, to ni po-božna pesem spokornikov, smrti nasproti hitečih, to je krik zmagoslavne mladosti, pesem zdravja in življenja. Iz resnega spreveda se izvije vesela četa, dolge šibe

»Reši se, reši se...«

Toda Milan je skočil, zakričal, udaril, ves v sru in solzah. Tepežniki so osupli, pobegnili, tepežnica, iz rumene beke spletena, je obležala na pragu. Ihte jo je po-

Seja bolgarskega ministrskega sveta v Sofiji, pri kateri so se določili mirovni pogoji za konferenco v Londonu. (Po posebni fotografiji za Slov. Ilustr. Tednik.)

v rokah, med smehom in vpitjem padajo udarci, frče snežene kroglice. Za vrat, na obraz, kaj za to, čim večja je bolest, tem veselejši je smeh, kajti mladina, ponosna in uporna ne plaka. In Milan gleda, gleda, šel bi tja, med nje bi se pomešal in bi kepal in trpel. Toda četa se bliža, vedno glasnejši je hrup, zdaj so pred hišo, v veži, hipoma, hrupno se odpro vrata...

Kaj je prišlo nad te, mladina? Zakaj je potihnil tvoj krik, zakaj je umrl smeh na ustnih, zakaj so se povesele vesele tepežnice? Kaj je dehnil vate strupeni mraz bede in nesreče, kaj ti je padlo v oči, ivje, ki se beli po stenah?

Tepežniki so obstali med vrati, umolk-nili. Za hip, potem pa je stopil k Milanu tisti, ki je bil najmočnejši in največji med njimi, vzdignil je šibo, zamahnil:

bral deček in vrgel na črvivo klop za pečjo.

»Zakaj me je tepel, papa?«

»Ni ti hotel hudega, navada je to pri nas, spomin...«

Starec se je sklonil in pripovedoval zgodbo o hudobnem kralju, ki je moral nedolžno deco, in dobri materi, ki je skrila sina in zbežala v tujino. Zdajpazdaj je smrt prekinila pripovedovanje, zgrabila je za prsi in pahnila glavo vznak.

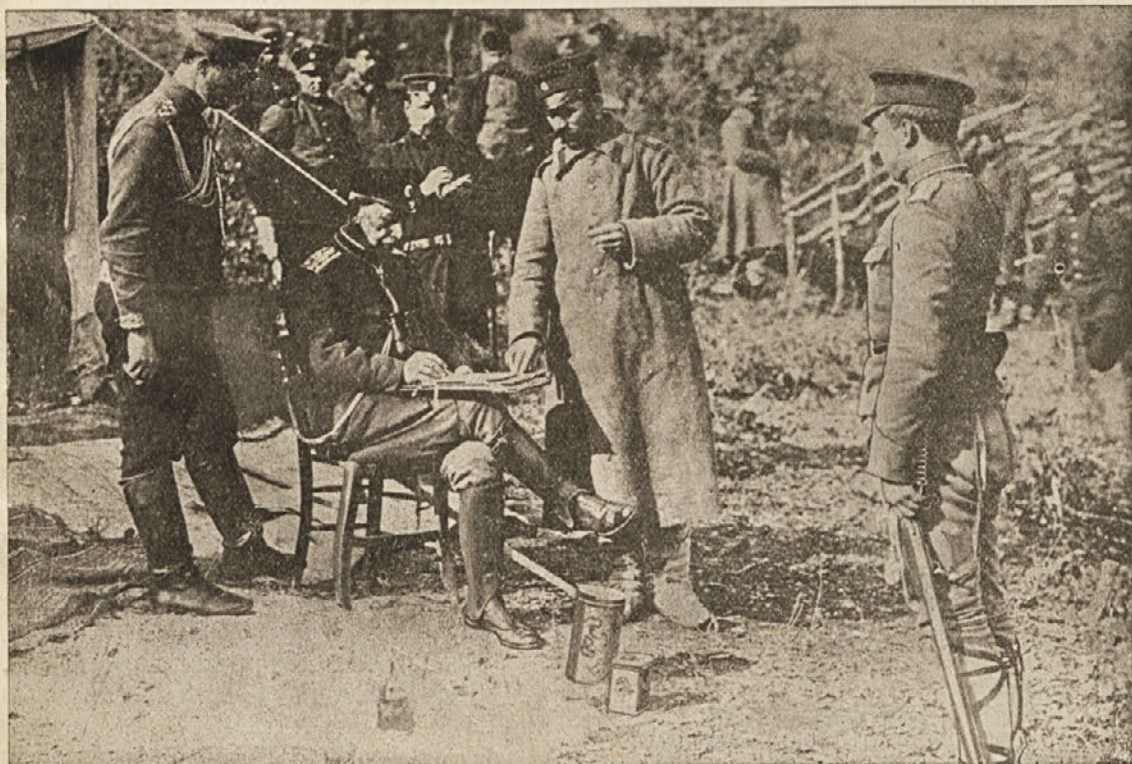
Milan je sedel pri oknu, naslonil glavo na polico in poslušal. Povest je tekla, poniknila, zopet privrela na dan. Dečkovo oko je zrlo ven, tja, kjer je solnce, onemoglo, kratkovidno, brlelo, ugašalo, oko se je utrudilo, povest se je pomikala v daljavo, v daljavo, sluhu nedosežno... In glej, zadrdrala je kočija, prijetno se je zibala na prožnih peresih, mil obraz se je sklanjal nad Milanom, lepa usta so ga poljubila, mehke roke so objele in prizele na tople prsi.

»Mama!« je dehnil deček iz sanj.

Matiji Končanu pa je šel pogled po sobi in se je ustavil na tepežnici, ki je ležala na klopi, kakor zlata palica na sivem pesku. Od nekod, iz mladosti, je zavel gorak spomin, smehljaj je zatlel na ustnih, kajti še malo življenja je bilo skritega sredi pepela...

2.

Ali je bila burja, ki se je s prešerno radostjo zaletela v okno, da je vztrepetalo in ječalo? Ali je letela kočija mimo, vesela, zveneča, so udarjala kopita, je počil bič? Ali pa je bil smeh smrti, ki je iznova zagrabila Matijo Končana za prsi?... Zašumelo je, zaropotalo, in tisti mili obraz se je odmaknil, mehke roke so izpustile in Milan je slonel ob oknu, drhteč od mraza, ves bolan od gladi, temna procesija je žalostno, resno strmela vanj. Nekaj silnega, pekočega je prišlo v prsi, razširilo se je in razklepalo grudi, stiskalo srce, kljuvalo je po glavi, bučalo v ušesih, sililo skozi grlo. In potem se je odprlo, razvezalo, privrelo je na dan, zapeklo v očeh, po licih, tih jok je šel po sobi, enakomeren, kakor bi se tajal sneg na prisojnjem bregu.

Bolgarski vrhovni poveljnik podeljuje pri Čataldži po sklepu premirja povelje, da se ustavijo sovražnosti. (Po posebni fotografiji za Slov. Ilustr. Tednik.)

Beg Turkov proti Carigradu. (Po posebni fotografiji za Slov. Ilustr. Tednik.)

»Papa, kruha! . . . Papa, zebe! . . .«

Matija je ležal vznak in dečkove solze so se prelivale v njegovo srce in ga razkrajale, počasi, skeleče, košček za koškom. K sosedu, kapljo mleka, grižljaj kruha . . . Ali sosed se smeje, haha, berači, berači! . . . Dih je zastajal, sedanjost se je borila s preteklostjo. Smrt se je sklonila niže, zgrabila za prsi, vzdignila in pahnila nazaj, smejanje je utihnilo in tih jok je šel po sobi, v srce segajoč . . . Tisti trenotek se je dotaknil starčev pogled tepežnice, ki je ležala na črvivi klopi za pečjo.

»Milan!«

Kaj delaš, Matija Končan? Nikoli nisi trkal, nikoli prosil, kaj misliš, kaj nameravaš? Čuj, sosed se smeje, cela vas se krohoče in tolče z rokami! Berači, berači! Kaj počenjaš, Matija Končan?

Toda vnuk je zaihtel, ponos je sključil hrbet in umolknil . . .

»Milan, pojdi tepeškat!«

»Papa, lačen!«

»Da, da, vsega dobiš, kruha in mesa, potice, klobas, lešnikov, denarja. Samo pojdi, vzemi tepežnico in pojdi od hiše do hiše . . .«

Od hiše do hiše! Cela vas ploska, sosed se bije z rokami po tolstih stegnih. Po-

nos je bil vzdignil glavo, toda Milanu se je utrgal ihteč vzdih iz prs in Matija je nadaljeval:

»In ko stopiš v hišo, pozdravi lepo po krščansko, kakor se spodobi . . . In potem se približaj gospodnji ali gospodarju in udari, toda ne preveč; bolje je, če samo zamahneš, da se ne zameriš . . . In mahaj tako dolgo, dokler ne boš vsega izgovoril, dokler ne boš povedal teh-le besed: — Ali poslušáš?«

Milan se je bil naslonil ob vzglavje, poslušal in mislil. Kako bi udaril, da ne bi bilo preveč in ne bi razžalil gospodarja ali gospodnje? In če bi samo zamahnil — Skoro bi se bil zasmel: stoji tam in vihti, vihti in ne zadene.

»Poslušam: mahal bom in ne bom udaril.«

»Da, ne boš udaril . . . In pri tem govori tako-le:

Rešite se, rešite se!
v boljših letih, manjših grehah,
da bi tako dolgo živeli,
da bi nebesa zaslužili
in še mene gor potegnili . . .«

»Kaj je to, papa?«

»Kaj je to! Besede so to in tako se govori, kdo bi vedel vse naprej in nazaj? — In ko boš to izgovoril, postoj in počakaj nekoliko. Dobil boš, kar bo, in kar ti dajo, spravi lepo in se zahvali! In ne godrnjaj, če se ti bo zdelo malo . . .«

Prav kakor berač, raztrganec! Lepo, lepo, le reci mu, naj še spodobno in ponižno poljubi roko in potem naj odide tako skozi vrata, da ne pokaže hrbta usmiljenim, bahatim ljudem, kajti to bi bilo nepoštljivo . . . Ha, ha, ali ga vidiš, sosed, ali ga slišiš? Tam stoji in ves je rdeč od smeha . . .

Matija je zavzdihnil in ves slab, ves nizek je bil njegov glas:

»Ali si razumel, si si zapomnil besede? Kako boš govoril, povej?«

Milan je ponovil počasi, jecljaje, dvakrat, trikrat, in potem je znal gladko.

»Dobre glave si, kakor je bila tvoja mama. Torej pojdi, vzemi tepežnico in košek, ki sloni na klopi ob steni. Ne pozabi besed! In še nekaj: če se srečaš z otroci, se umakni in ne nagajaj jim . . .«

Umakni se, berač! . . .

Milan se je stegnil na prstih in poljubil dedu blede čelo, vzel košek in tepežnico in šel.

»Vedi se spodobno!« je še poklical Matija, potem pa je legel vznak in ponos se je oglasil.

— Kaj si napravil Matija Končan? Beračit si ga poslal, ne tepeškat! Sosedje odo uganili tvoje misli in sin tvoje hčere, kri tvoje krvi bo vsemu svetu v zasmeh. Kaj si storil? —

»Ne morem, ne morem,« se je branil starec; »grižljaj kruha, kapljo mleka . . .«

— Potrpel bi bil, počakal! Kaj ni mogoče, da se vrne sin, da se pripelje, bogat, srečen? Glej kako prhajo vanci, kako žvenkljajo kraguljčki, ali slišiš? Sosed se smeje in sin je žalosten: »Oče, zakaj ste mi napravili sramoto?«

Smrt je dehnila v obraz, polagoma so ledenale oči. Starec se je sklonil:

»Ne hodi, Milan, počakaj, vrni se . . .«

Smrt pa se je pripognila prav k njemu, se zasmejala, skrčila prste za grlom . . . Matija Končan je nagnil glavo vznak in je umrl.

In angel smrti je stopil ob vzglavje in razpel svoje peroti po celi sobi.

Ponos pa mu je stal ob desnici in se je uporno smehljal.

3.

Milan je stal pri sosеду, mahal in govoril, mahal in ni udaril gospodinje, ki se je držala čemerno in zlovoljno. Ob mizi je se-

Zunaj je pozdravljalo Milana mrzlo življenje. Solnce se je bilo pomaknilo nad griče in se potapljalo za obzorje, od severa je priplul veter na hladnih perotih, ki so bile po licu in se zadirale skozi obleko.

Bolgari pred Čataldžo: Vojaška kuhinja v gozdu. (Po posebni fotografiji za Slov. Ilustr. Tednik.)

del gospodar, pol litra vina se je blestelo pred njim in velika rumena pogača, za božič spečena, je vabila oči. In ko je videl Milana, kako vihti, jeclja, maha in ne zadene, je porinil od sebe steklenico in potico, se naslonil nazaj in se smejal, da mu je zardel tolsti obraz in so se oči napolnile s krvjo. Roke je krilil nad glavo in se bil po kolenih in Milanu je bilo, kakor bi ga tolkel s pestjo po obrazu.

»Kdo te je tako učil, kdo te je navadil? Udari, pritiski, saj si majhen in slaboten in tvoj udarec še kože ne doseže! Kaj bi stal tam in vihtel, ha, ha, kakor . . .«

Smeh se mu je zataknil med besede, roke so bile po kolenih, Milanu v lice.

»Ali pa si — — — prefriganec si in si se prišel norca delat . . .«

»Prevejan je ves, kolikor ga je,« se je razjezila gospodinja, »z mene se hoče norčevati. Saj vemo, kaj je, saj poznamo to zalego, bog ve odkod se je vzel. Taki niso nikoli prida . . .«

Odšla je in Milan je stal tam ves ponižen in majhen. Sosed je pil z dolgim požirkom in se zadovoljno oddehnil.

»Vidiš,« je izpregovoril, »vidiš, tako je: vjezil si jo. Kaj pa hodiš tepeškat, če ne misliš zares? Kdor hoče kaj dobiti, se ne sme bati, udariti mora, da se pozna. Kdor pa ne misli v resnici, naj ostane doma, naj se skrije in ne pokaže ljudem. Z božanjem si pridobiš kvečjemu mačko in še ta te opraska o prvi priliki. Tudi tebe bodo topli in če ne boš udaril nazaj, se ti bo proketo godilo. Udari, strela, kaj bi...«

Poslednjo besedo je potopil v steklenico in čelo se mu je zamračilo, kakor bi se ga bil dotaknil neprijeten spomin. Deček je trepetal v solzah.

»Na, sem pojdi, kaj se boš cmeril! Če misliš, da si dovolj velik in močan, pojdi naprej in tepi, če ne, pa pojdi domov in ostani za pečko vse žive dni. Ne pomaga nič, bolniki so zapisani smrti, slabotni, da se hodi preko njih . . .«

Milan je spravil kos pogače v cekar in se zahvaljeval.

»Kaj bi,« se je branil sosed, »pojdi in zapomni si moje besede . . .«

Milan se je naslonil ob zid, neodločen, slaboten. Kam? Ali naj se vrne domov, k očetu, v bedo in zaničevanje?

V vas pojdi, Milan, v življenje stopi! Glej, kako plapolajo zastave, ogenj je to in moč. Tudi ti imaš moči, saj si mlad, in ognja si vkrešiš v boju. Tako lep je ta boj, tako zanimiv, veselje za močne in zdrave. —

Še oddaleč se je zaslišal vesel krik, tolpa dečkov se je prikepal preko vasi. Milan se je zganil. Ne bodi bojazljiv, ne beži, med nje pojdi, udari!

»Čegav pa je tisti-le? Aha, Končanov, glista gosposka! Na!«

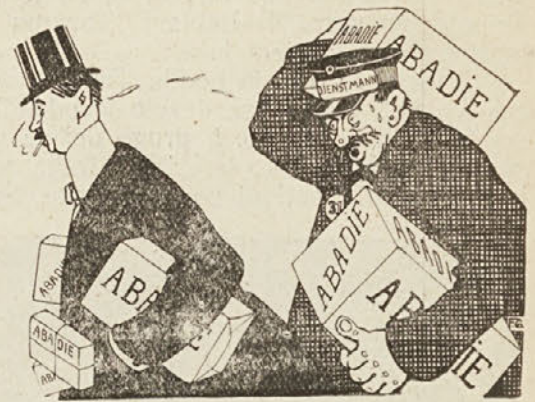
Priletela je kepa, zaskelilo je na roki, bela sled je ostala na obleki. Skloni se, Milan, vrni!

»In mojo tepežnico ima! Boš dal sem, počakaj, zakaj si me udaril?«

Beg proti Carigradu: Vsled kolere obnemogli plegajo [ob cesti. (Po posebni fotografiji za Slov. Ilustr. Tednik.)

Abadie kotiček.

Abadie, Paris.

Ne beži, Milan, pogum! Ali si jih videl, kako so jo potegnili, veš, kako je zbežal tudi ta, ki je velik in močan?

Milan pa je spustil tepežnico in stekel. Čuj ta veseli smeh, Milan, obrni se! Tako boš prenašal zasramovanje? Polna je že obleka snega, vsa lisasta, bela, okreni se, vrni! Ali vidiš, kako plapolajo zastave, kako se planjava uporno blesti?

Ali Milan beži, teče, udarci padajo, nepovrnjeni, nemaščevani, življenje se smeje za njim, zastave vihrajo, zaničljivo šepetajo za njim fantje z belimi rožami v gumbnicah . . .

In Milan beži, vrata v zaničevanje in bedo zaječe, se odoro, smrtni angel stoji tam in njegova krila se razprostirajo od stene do stene, od stropa do tal . . .

Vojna na Balkanu.

Turčija nekdanj in sedaj.

Po zavzetju Carigrada leta 1453 se je zaježila Turčija globoko noter v Evropo; že prej so si pa Turki prisvojili afriške obale in večino otokov Sredozemskega morja, (na risbi je ta nekdanja turška posest označena s sivo barvo, letnica pomeni, kdaj je odpadla dotična država od Turčije). — Zadnja stoletja se je pa začela Turčija z naglico krčiti in to posebno še v Afriki. Alžir je od 1830 francoska kolonija in Maroko potane bržkone v kratkem. V Egiptu je izgubljala Turčija dolgo na svojem vplivu, dokler ni postal leta 1873, Egipt samostojen z lastnim podkraljem. Leta 1882 je pa Anglija Egipt oku-

pirala. — Zadnji kos afriške obali, to je Tripolis, so ugrabili Italijani Turkom v lanskem in letošnjem letu.

Tudi v Evropi je hodila Turčija isto rakovo pot. Dežela za deželo je odpadla na Avstrijo in Rusijo, a druge dežele so se osamosvojile, tako leta 1822 Grška, tekom zadnjih desetletij pa Rumunska, Sr-

skupno mož): Nemčija 3,600.000, Angleška 1,500.000, Avstrija 2,600.000, Francoska 3,400.000, Italijanska 2,800.000, Rumunska 300.000, Rusko 7,000.000. Skupaj 21,200.000. Če bi bila vojna furija vzbujena zato, da bi bodisi prepovedala ali dopustila Srbiji imeti svoje ladje, izdala bi Evropa za transport moštva, hra-

zduba na davkih (25%) 50,000.000; podpora revnemu prebivalstvu (desetini prebivalstva po 1 frank dnevno) 34,000.000; rekvizicija, nagrade, poškodba mest, vasi in raznih objektov 10,000.000. Skupno 272,500.000. Vse te številke se morajo pa še povišati, ker se v vojnem času vse podraži in se mora takrat izposojiti dobiti le za nezaslišane pogoje. Upoštevati se pa mora tudi uničenje vojnega materiala in če se razdeli ta vsota na 30 dni, znaša 10,000.000 dnevno. 70 angleških vojnih ladij n. pr. reprezentira vsoto 3 milijarde. Če bi bila ena tretjina uničena ali težko poškodovana, pomeni to dnevno zgubo 23,000.000 frankov. Je pa to še veliko pod ceno, če se šteje dnevna zguba velike evropske vojne 3—400 milijonov frankov dnevno. Če bi torej za malenkost, radi erbskega pristanišča izbruhnila evropska vojna in bi trajala vsaj 14 dni bi bila tekom teh 14 dni bilanca mnogo bolj neugodna, ker bi bilo gotovo več kakor 500.000 ranjencev in 100.000 mrtvih vojakov. — Pomislimo pa tudi druge posledice takšne vojne. Tovarne bi bile zaprte, trgovina bi zastala in cele dežele bi bile uničene. Banke bi propadale druga za drugo in države bi bile pred bankerotom. Nastala bi lakota in razne epidemije v glavnih mestih Evrope, kakor v Parizu, Berlinu, Dunaju, Moskvi, Milanu, Rimu itd. Ves promet bi zaostal, ne bilo bi potnikov in ne tujcev in vendar bi moralo živeti milijoni in milijoni revnih slojev. Kako, to je seve drugo vprašanje, kajti nikogar ne bo doma poleg žen, otrok in starcev, tako v mestih in na deželi. Cerelega pol stoletja bi bilo treba, da bi se popravila škoda, ki bi jo povzročila takšna vojna in najmanj 20,000.000 milijonov evropskih rodbin bi bilo obsojenih k trpljenju, žalosti in solzam.

Komanovi. Slika na str. 8. nam predstavlja dobro poznano, občespoštovano in zelo narodno rodbino »Komanovo« iz Vižmarjev pri Ljubljani. Oče France, star 78 let in mati Marija, stara 76 let, oba prave gorenjske korenine, sta obhajala pretečeni predpust petdesetletnico njiju zakonskega življenja. Jubilanta, skrbna gospodarja in vseskozi poštena, vzgojila sta v tem duhu tudi svoje otroke, ki so se —izvzemši ljudsko šolo v Št. Vidu— brez vsacih študij se povzpeli do uglednih službenih mest. 1. Valentin je c. kr. poštni ofical v Doboju. 2. Benedikt, je sekijski mojster v deželni bolnišnici v Ljubljani. 3. Albin, posestnik na domu v Vižmarjih. 4. Franjo, zatopnik piva v Škofji Loki. 5. Feliks, bivši odlikovani c. kr. orož. stražmojster, sedaj sodni kancelar v Kersu. 6. hči Ivanka, ki je letos s svojim soprogom posestnikom in trgovcem v Št. Vidu obhajala že svojo srebrno poroko. 7. Manica, tajnica novoustanovljene Ciril - Metodove podružnice za Št. Vid in Šiško in vsem Slovencem dobro poznana in zlasti med ljudstvom priljubljena slovenska pesnica in pisateljica. Njenih pesmi, povesti in drugih poučnih spisov priobčila je posebno veliko »Slov. Gospodinja«, nadalje »Slovenski Branik«, »Sl. Dom« in »Sl. Ilustrovani Tednik« je že priobčil par lepih črtic in pesmi izpod njenega spretnega peresa. Nekaj njenih povesti je prevedenih že na češko in hrvatsko in tudi slov. ameriški časopisi jih radi donatiskujejo. Poleg tega se je Manica že od rane mladosti s posebno vnemo posvečala narodnemu delu in je zlasti za probujo svojih ožjih šentvidskih rojakov že mnogo

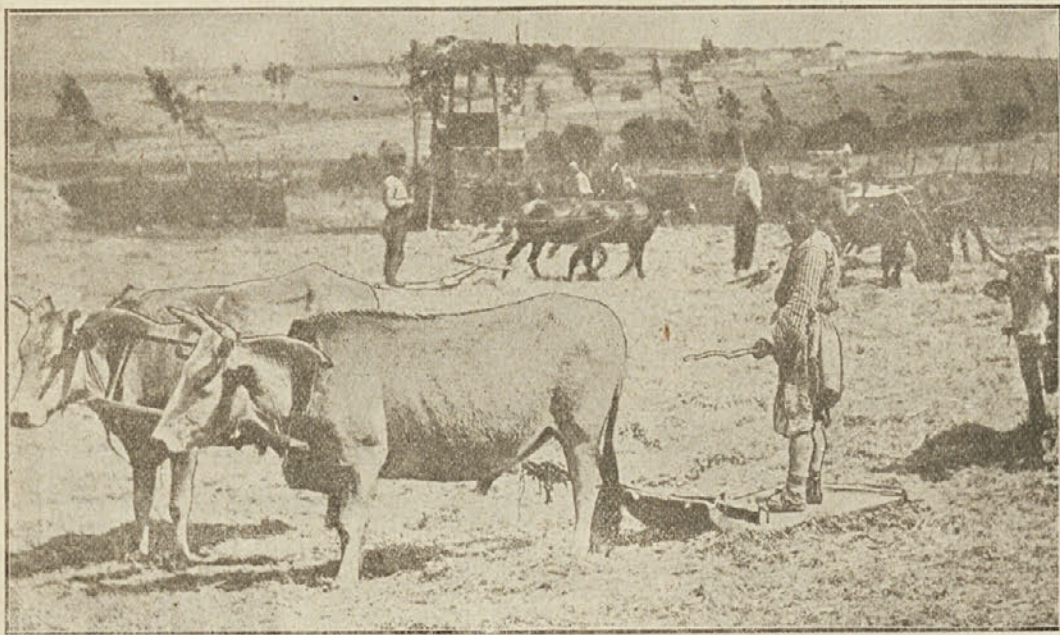

Kolera v Carigradu: Mesto, kjer so pobrali na kolero umrlega, snažijo z vodo. (Po posebni fotografiji za Slov. Ilustr. Tednik.)

bija, Bolgarska. Letos zopet razpada evropska Turčija in letos zapusti Turčin bržkone Evropo. Turku ostane potem le še posest v Aziji (v risbi črno označeno) a morebiti še to ne za dolgo.

Grozeča evropska vojna in njene posledice. Stalna delegacija franc. mirovnega društva razglša sledeče razmotrivanje svojega člana univerzitetnega profesorja Charlesa Richeta: Če bi izbruh-

ne, oročja in municije za ladje in za slučajna poškodovanja mest in vasi 3 do 400 milijonov frankov dnevno. Izdatki na dan za to vojsko vseh držav skupno bi bili (frankov). Hrana teh oboroženih armad 63,000,000; krma za konje 5,000.000 plača vojakom 21,000.000; plača delavcem v arzenalih, pristaniščih itd. 5,000.000, 10dnevna mobilizacija 10,500.000; transport hrane 21,000.000; strelivo za pehoto

Primitivno poljedelstvo v Macedoniji: Stojč na plohu, v katerem so zabiti klini, „orjejo“ njivo. (Po posebni fotografiji za Slov. Ilustr. Tednik.)

letento za to ali dobi Srbija okno k Adriji ali ne, bi oborožila Evropa 20,000.000 možnila vojska med trozvezo in med tripeter bi jih polovico nagnala v bojno črto. Mobilizacija na tem koncertu udeleženih velesil, bi po uradnih virih, zgledala sledeče (armade na kopnem in mornarica

(10 kartonov patron na moža dnevno) 21,000.000; topničarstvo (10 strelav iz enega topa dnevno) 6,000.000; oboroženje in obleka 21,000.000; ambulanca (za 500.000 ranjencev dnevno po 5 frankov za vsakega) 2,500.000; izdatki za vojne ladje (če pluje vsaka samo 6 ur dnevno) 2,500.000;

Trgovci, peki!

Drože (kvas) iz odlikovane slovenske tovarne drož IV. SUBAN, Trst - Vrdela, so dosegle dosedaj vsepovsod najboljši sloves. Naročajte pri narodni trvdki, ki — — — — — vam postreže po konkurenčnih cenah. — — — — —

storila in mnogo pretrpela. Z Aškercem sta si bila dobra prijatelja in pokojni pesnik ji je poklonil vse svoje proizvode. Vsi drugi razen Manice so že oženjeni in jubilanta imata že 25 vnukov. Bog živi vrlo, staro dvojico še mnogo srečnih let, da ji krepki pravniki čestitajo še k njeni diamantni poroki!

Vsled nepričakovanih tehničnih ovir se ni mogel dotiskati naš „Ilustrovani koledar“, da bi ga lahko poslali v tej številki. Dobijo ga pa naši naročniki prav gotovo s prvo številko po novem letu. Iz istih razlogov je izostal tudi roman „V burji in viharju“.

SUKNO

in modno blago za gospode in gospe priporoča izvozna hiša
Prokop Skorkovský in sin
v Humpolcu na Češkem.

ZEFIRE

Vzorci na željo franco. Zelo zmerne cene. Na željo dam tu izgotoviti gosposke obleke.

Črtice z Balkana.

Šrapneli in granate. V sedanji vojni igrajo šrapneli in granate strašno vlogo. Vse kaj drugega so, kakor kroglice iz pušk. Iz puške prileti kroglica z veliko močjo in prodere včasih dva ali tri vojake naenkrat. Rane, prizadete od teh krogelj, se vendar naglo celijo. Šrapnel je pa kroglica, ki se razleti na drobne kosce v zraku, preden prileti na mesto. Na trenotek mora biti natanko preračunjeno, kdaj bo šrapnel priletel na kraj, kamor je bil namenjen; kajti kadar se razpoči, se iz njega razkropi 2—300 svinčenih kroglic, ki napravljajo, ko prilete na četo, velike poškodbe. Te kroglice šrapnelov neso seboj koščke obleke in rane zastrupé. Še strašnejše so pa poškodbe, katere napravljajo granate. Granate se ne razlete v zraku, ampak takrat, kadar udarijo na kak predmet. Kosci granat povzročé strahovite rane. Turki imajo bolj slabo in vlažno strelivo; zato večkrat ne dosejajo uspehov, ker se granate nočejo razpočiti.

Srbska žena. Po ulicah se je pomikal žalosten sprevod. Iz mrtvašnice beogradske bolnice so peljali k večnemu počitku padle junake, Srbe, ki so žrtvovali svoje življenje za osvoboditev svojih bratov iz azijskega suženstva, krutega turškega jarma. Za duhovniki so se vrstili vozovi s krstami, pokriti z venci in napisi padlih žrtev. Ob nekaterih krstah so stopali, mirno, z žalostnimi obrazi sorodniki padlih, več junakov pa so peljali k zadnjemu počitku brez spremstva svojcev. Za krstami se je vil dolg sprevod domačinov, v ulicah in na cestah, kjer se je pomikal žalostni sprevod, pa se je trlo občinstva, ki se je poslavljalo v navdušenih klicih od padlih junakov, ki so pustili domove in družine, žene in otroke za blagobit svoje domovine. Na eni glavnih cest pa se je ta sprevod ustavil. Iz množice gledalcev, med katerimi so bili tudi deželani, ki so prišli v mesto, da izvedo kaj o usodi svojcev, je prodrla nenadno mlada lepa žena in se vrgla na krsto na mrtvaškem vozu. Brala je na krsti ime svojega moža. Duhovnik, voditelj žalostnega sprevoda, je stopil k njej, ukazal, da se sprevod ustavi in jo vprašal, kdo je ta žrtev, ki

leži v rakvi. „Moj mož je, še enkrat bi ga rada videla,“ je odgovorila objokana vdova. Odpri so krsto in res je ležal v njej njen mladi soprog. Poljubila ga je in brez solz zakričala, ko so zaprli zopet krsto: „Tu ležiš

se je žena brez solz domov in povedala sinovoma, kaj je obljubila mrtvemu očetu.

Bolgarski polkovnik Červenakov je pripomogel mnogo k zmagi pri Lozengradu. Močna turška vojska je hitela proti Bolgarom

Mobilizacija na Ruskem: V Sibiriji vpoklicani rezervisti se poslavljajo od svojcev.
(Po posebni fotografiji za Slov. Ilustr. Tednik.)

mrtev, greš počivat, žrtvoval si se za domovino. Prav, mirno počivaj, vedi pa, da se Tvoja sinova, ki sta še nedorasla doma, kruto mašujeta nad tiranskim gospodarjem, nasilnikom Turkom. To jima sporočim.“ Zaprli so zopet krsto, žena je stopila za voz, sprevod se je pomikal naprej na pokopališče. Vrnila

pred Lozengradom, da bi jih od strani napadli. Polkovnik Červenakov je dobil povelje, da s svojimi 2000 možmi (1000 jih je že prej izgubil v neki važni bitki) zadrži prodiranje neznane turške vojske. V tesni soteski je srečal desetkrat močnejšega sovražnika. Turška premoč je še bolj razvnela nje-

Mobilizacija na Ruskem: Velblodi z rusko-kitajske meje za prenašanje tovorov.
(Po posebni fotografiji za Slov. Ilustr. Tednik.)

Naši dedje

so že rabili izkušena domača zdravila, da so z njimi vsakršne bolečine takoj spočetka preganjali in je resnično treba tudi poskrbeti, da se posebno ob mrzlem letnem času, ne zanemarjajo še tako lahka prehlajenja, marveč takoj, če začutimo le najmanjše bolečine, pričnemo iste zdraviti.

Odraslim in otrokom, ki kažejo n. pr. nagljenost h katarom, utegne koristiti dober, izkušen preparat, če se rabi pravočasno. Sami smo se o

tem prepričali sto in tisočkrat, da je tak bolečine hladeč, poživljajoč, okrepčujoč preparat, ki smo z njim že velikokrat pregnali različne bolečine in utrujenost, ter marsikatero moreče zlo, pravi Fellerjev fluid z znamko „Elsafluid“, ki nanj opozarjamo s tem svoje čitatelje.

Kaj v resnici dobrega, priznajo tudi strokovnjaki in kako praktični zdravniki sodijo o Fellerjevem fluidu z znamko „Elsafluid“ nam izpričuje naslednje pismo: „Zahvaljujem Vas za Vaš Fellerjev fluid z znamko „Elsafluid“, ki se izkazuje pri vseh iz revme izvirajočih bolečinah kar najbolje. Priporočam Fellerjev fluid, kjer treba, najtopleje in prosim, da mi ga pošljete zopet v lastno rabo;

znesek zanj! Vam pošiljam. Dr. M. David, mestni zdravnik v Sienijavi pri Jaroslavu v Galiciji.“ Pravi Fellerjev fluid se naroča 12 malih, 6 dvojnih steklenic ali 2 specialni steklenici za 5 kron franko pri E. V. Feller v Stubici, Elsatrg št. 280 (Hrvaško), kjer se dobivajo tudi zanesljivo učinkujoče rabarberpile z znamko „Elsapillen“ in sicer 6 škatlic za 4 krone franko, ki jih utegnejo rabiti mali in veliki, mladi in stari kar najzaupljiveje, kadar jim ni želedec v redu. Bodi ta naša nesebična opozoritev v blagor našim čitateljem. Res bi nas to veselilo.

— — — h.

gov pogum. Vzdrževal je svoje stališče proti močni sovražni artiljeriji. Neko gibanje turške vojske, ki je za trenutek prenehala s streljanjem, je naš polkovnik spretno uporabil. S sabljo je dal znamenje za napad ter zaklical: „Mi smo komaj eden proti dvajsetim, toda Bog z nami. Naprej v imenu svetega križa!“ Z grozovitim bojnim klicem „hura!“ so se vrgli z bojoneti proti Turkom. Turki so bežali v divjem begu in bolgarska armada pred Lozengradom je bila rešena; nekoliko ur pozneje je bil Lozengrad naš. Polkovnik Červenakov leži ranjen v Sofiji, kjer nestrpnost pričakuje, da bi mogel iti zopet v boj.

Srbske častnike vsi očividci navdušeno hvalijo, ker vselej in povsod dele z moštvo vse težave in nepravilnosti. Kamorkoli pridejo, spe ondi, kjer moštvo. Mnogokrat se je častnikom ponudilo stanovanje in postelja v boljših hišah — toda redno so odklonili in spali z moštvo pod šotori. Ravno tako je s hrano. Ako dobi častnik kaj boljšega — bodisi del ali pijačo — vselej deli s svojimi vojaki. Mnogokrat so se po celo vrsto dni hranili samo s kruhom in slanino — to pa vsi enako, od poveljnika pa do najmlajšega vojaka. Ako si je višji častnik zvečer sredi svojih vojakov pripravil čaj na samovarju, medtem ko se je poleg kuhala večerja za moštvo, ni hotel preje pokusiti čaja, dokler tudi vojaki niso dobili svoje večerje in začeli jesti. To je tisto, kar srbskega in črnogorskega vojaka tako tesno veže s častnikom, da mu je brezdogojno vdan in pripravljen zanj vse storiti, karkoli more. V dosedanjih bojih je padlo neenavdno mnogo častnikov — zato so pa bile bitke tudi zmagonosne, ker je vojak kakor slep drvil naprej, ko je videl, da se tudi častnik niti najmanj ne briga za svoje življenje. Poleg vse železne discipline, ki vlada v srbski vojski, družijo častnike in moštvo prijateljska vez in gotovo ni v srbski vojski niti enega slučajja, da bi moštvo mrzilo svojega predpostavljeneja.

Kje je dopisnik „Neue Freie Presse“? Bilo je nekega večera, ko so sedeli v Belgradu v kavarni vojni poročevalci vseh svetovnih listov. Zastopane so bile vse narodnosti. Kar vstopi ministrski predsednik Pašič in vzklikne veselo: „Skoplje je padlo!“ Zavladalo je splošno navdušenje; dopisnik dunajskega nemško-židovskega lista „Neue Freie Presse“ pa se je kar izgubil iz sobe. Sicer pa ni bilo nikomur žal zanj. Neki francoski poročevalec je prižgal vžgalico ter iskal pod mizo rekoč: „Kje pa je poročeval „Neue Freie Presse“?“ — Vsi so se smejali temu izbornemu dovtipu. — Za nemški želopec pač ni bilo, da bi prenesel vest o zmagi slovanskega orožja, še manj pa, da bi prebavil veselje nad zmago.

Darovi Slovanov. (Sporočila prof. Anton Bezenšek.) Pod gorenjim naslovom piše sofijski „Cerkoven Vestnik“ dne 7. decembra, v številki 52. med drugim sledeče: „Ginljivo je edinstvo, ki se opazuje od samega začetka vojne med slovanskimi narodi. Čuvstva simpatije do nas, vojskujočih se za svobodo, naraščajo pri Slovanih od dne do dne, od ure do ure. Če tudi se nahajajo severni in posebno zapadni Slovani v takih okolščinah, katere bi mogle škodovati tem edinstvenim simpatijam, vendar je slovansko srce zatrepalo pri vseh, brez razlike stanu in stranke s tako navdušenostjo, ki mora vsakega ganiti in dirniti. Ta čuvstva so tim dražja, ker se pojavljajo ne samo v toliko težkem in za nas kritičnem času, nego tudi zaradi tega, ker se kažejo na delu. Na prvem mestu stoje v tem oziru, razume se, bratje Rusi s svojim velikim in močnim carstvom. Ni mogoče tukaj vsega naštet, kar Rusi vsak dan store za nas, da bi nas obdarili in da bi nam pomagali. Takšen ogenj, takšno moč simpatij in ljubezni kažejo v sedanjem trenutku tudi bratje Čehi. In prvi sem tem,

da se jim stavijo razne zapreke od oblasti v njihovi deželi, hočejo Čehi porabiti vsako priliko, da bi dokazali bratska čuvstva do nas. Njihovi glavni politični možje vedno oznanjujejo, četudi postavljajo v nevarnost

sedaj v hrvaških in slovenskih deželah, moremo presoditi, kako cenjena so pokazana čuvstva in storjena dela Slovencev in Hrvatov za nas. Slovanstvo od vseh strani je danes zlilo svoja stremjenja v eno srce ter se

Rodbina Komanovih v Vižmarjih pri Ljubljani: (zadaj stoječi od leve na desno) Valentin, Benedikt, Albin, Fran, Feliks; (spredaj na levi strani) Ivanka. (na desni) pisateljica in pesnica Manica (X) in na sredi starša Marija in Fran, ki sta obhajala zlato poroko.

lastne in narodne interese, da je naše delo pravo in sveto in da se bodo še protivili vsakemu, kdor bi se drznil temu delu škodovati. V češkem narodu so se osnovali odbori (med moškimi in ženami, med odraslimi in otroci, katerim je namen, zbirati za nas dobrovoljne darove in kateri odbori kupujejo in nam pošiljajo vse mogoče reči, ki so nam v sedanjih časih potrebne. Za Rusi so nam poslali Čehi največ sanitarnih misij in zdravnikov v pomoč ranjenim bratom na bojnem polju. Ista čuvstva so pokazovali in vedno prikazujejo tudi bratje Hrvatje in Slovenci, kateri se trudijo na vsak način, da bi izvršili ista dela, kakor že drugi Slovani. Ko je znano, kakšen protislovanski krivični režim vlada

je brez ozira na vse težkoče zjedini v eno delavno, silno moč — danes za nas, jutri — za sebe, za celo slovanstvo. Hvala tem slovanskim srcem! — Bratska blagodarnost za njih čuvstva in dela!“

Na Ogrskem je prepovedano izvažati kono in osebam, ki so v vojaški zavezanosti, se ne izdajajo več potni listi v tujino. Za eno leto je prepovedano izseljevati se osebam, ki so zmožne nositi orožje.

Najboljše čevlje

domačega in tovarn. izdelka priporoča domača trdka Fr. Železnika nasl., Pod Trančo (pri Zlatorogu). — Postražba s liha. — Cene iz p. —

Turčija nekdanja in sedaj.

ki je najboljša namizna in zdravilna kisa voda in se naroča v Tolstoyevski pošti, žg.

Naročajte, ponudite. Tolstoyevska slatina.

Delniški kapital: 150,000.000 kron.
Rezervni zaklad: 95,000.000 kron.

Stanje vlog na knjižice, na tekoči račun ter razni kreditorji
dne 31. decembra 1911 približno 847 milijonov kron.

Podružnica c. kr. priv.

Avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50 v lastni hiši

sprejema vloge proti hranilnim knjižicam, katere obrestuje od dne vplačila do dne dviga; rentni davek plačuje zavod sam.

Vloge na obrestovanje v tekočem računu, na giro-račun in proti blagajniškim listom najugodnejše. — Zavod

dovoljuje kredite v tekočem računu, nadalje stavbne, hipotekarne, carinske, davčno jamstvene kredite, rembursne kredite itd., eskomptira menice in devize ter preskrbuje njih inkaso, izdaja nakazila, kreditna in priporočilna pisma na vsa tržišča, tu- in inozemstva, prodaja in kupuje tu- in inozemske rente, zastavnice, delnice in srečke ter daje vestne nasvete pri nalaganju kapitala, izvršuje vse posle pri založitvi vojaško-ženitvenih kavcij, nadalje kavcij in vadij potrebnih za udeležbo pri razpisanih ofertih, sprejema vrednostne papirje v svrhu njih shrambe in uprave.

oddaja proti ognju in vlomom sigurne samoshrambe (Safe-Deposits) pod lastnim zaklepom stranke ter sprejema vrednostne predmete (precioze) v hranitev, zavaruje srečke in izžrebanju podvržene vrednostne papirje proti kurznej izgubi ter oskrbuje brezplačno revizijo izžrebajočih efektov, vnovčuje kupone, izžrebane vrednostne papirje in valute, dovoljuje predujeme na blago, vrednostne papirje ter sprejema borzna naročila za tu- in inozemske borze, preskrbuje za svoje komitente trgovske informacije na vseh tu- in inozemskih tržiščih, itd. itd.

Centrala na Dunaju; Podružnice: Bolcan, Bregenc, Brno, Celovec, Dunaj VI., Feldkirch, Jablanice, Gorica, Inomost, Karlovi vari, Liberec, Ljubljana, Lvov, Mor. Ostrava, Olomuc, Opava, Pulj, Praga, Toplice na Češ., Trst, Warnsdorf.

Odrin se da zavzeti, tako pišejo očividci, le z obleganjem. S silo se ne da zavzeti, posebno še zato ne, ker ga brani neki izkušen nemški general z 18 častniki generalnega štaba.

V Serezu v Makedoniji so se kristjani zaprl iz strahu pred Turki v cerkev ter prosili Boga pomoči. Turki so opetovano naskočili cerkev, pa brez uspeha. Slednjič so hotelicerkev užgati. Nosili so pred cerkvena vrata z vseh strani slamo in drva, a o pravem času še je prišla bolgarska pomoč. Turki so pobegnili in rešeni kristjani so navdušeno pozdravljali Bolgare kot od Boga poslane.

Železniški promet v Srbiji je začel zopet redno poslovati, tako osebni kakor tovarni. Kupčija in obrt se začenjata zopet razvijati.

Bolnišnice v Srbiji in Bolgariji so se pričele prazniti.

37 novih davčnih uradov ustanovi Srbija v novoosvojenem ozemlju. Ustanovila bo tudi druge potrebne urade ter bo potrebovala mnogo novih uradnikov. Zglašajo se že sedaj z vseh strani slovenskega sveta, zlasti Čehi. Tudi mnogo inženirjev prosi državne službe

Slovenski zdravniki na Bolgarskem: Ljubljanski zdravnik dr. M. Rus (na sredi) in dr. Hočevar z Bleda s strežaji in strežajkami v bolnišnici v Vraticeh na Bolgarskem. Strežajke so gospodične in gospe iz tamošnjih meščanskih rodbin. (Po posebni fotografiji za Slov. Ilustr. Tednik.)

v Srbiji, ki jih bo pa tudi res potrebovala, ker se hoče z vnemo poprijeti dela, da odpre v novoosvojeno ozemlje promet ter tako dvigne blagostanje prebivalstva.

Opozarjamo na oglas: Ogrič, Ljubljana (na strani 12.) ter priporočamo gosp. Ogriča vsemu občinstvu, zlasti pa velečenjenim damam in slavnim društvom.

Vernost srbskega vojaka. Srbski vojaki radi žrtvujejo življenje za domovino, hočejo pa tudi, da se jih dostojno pokoplje po vseh obredih njihove pravoslavne vere. Tej želji vodstvo tudi ustreza. Vsak srbski vojak, ki pade na bojnem polju, se pokoplje z obreči. Zato pa mora z vojsko veliko število duhovnikov, da morejo izvršiti vse obrede. Tudi gledajo strogo na to, da se vsak vojak res pokoplje in srbski vojaki svoje tovariše z veliko nežnostjo polagajo v grobove. Turke pokopavajo seveda brez posebne skrbnosti, kakor pač zahteva vojna in čas.

Po 4³/₄% obrestuje od 1. januarja 1913 naprej „Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice“. Glej inserat!

III. slov. protialkoholni kongres. Opozarjamo naše čitatelje na velevažni shod z željo, da se ga oni, ki imajo čas in priložnost, udeležijo. Kongres je vseslovenski. Referenti so izbrani iz vseh pokrajin in pripadajo raznim strankam. Protialkoholni boj je polje, katero vabi na delo vse narodne delavce, eminentno narodno, rodoljubno in socialno delo. Po vojski na Balkanu na vojsko proti alkoholu z istim pogumom, kakor so se borili naši južni bratje proti Turku!

Književnost.

Balkansko-slovanska številka „Slovan“. „Slovan“, mesečnik za književnost, umetnost in posveto, je vstopil v svoje 11. leto. Prvo številko tega novega letnika, ki je pravkar izšla, je posvetil večinoma slavi balkanskih Slovanov. Na čelu lista čitamo času primerne pesmi Žgurove: „Klič vilo kraljeviča Marka“, „Klic k svobodi“ in „V plamenih ves žari Balkan“. Za njimi je načelno važni članek „Markovanje“. Tudi članek „Mlada čreda“ kaže edinstvo Jugoslovanov. Tej vsebini se prilaga o umetniške ilustracije, zlasti stari Jug Bogdan, proročujoč zmago in slavo, pa krasne stare srbsko-bolgarske gradine, spomini starih časov. Popolnijo jih slike iz Zagreba, umetniki Črničevići: Kamenita vrata in Pod zidom. Uredništvo tolmači obširno vse te slike v listku. „Slovan“ zasluži, da ga vsestransko podpiramo. Cena mu je na leto 12 kron.

Vratice na Bolgarskem, kjer sta oskrbovala vojaško bolnišnico slovenska zdravnika dr. Rus in dr. Hočevar. (Po posebni fotografiji za Slov. Ilustr. Tednik.)

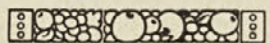
Oset, Streiteben. — Tam se nahaja tudi gostilna in trgovina z mešanim blagom, vinom in sadjem. — Prazne steklenice drugih voda se sprejmejo v polnitev. Cene nizke. Plakati, prospekti in ceniki na razpolago zastojin franke. — Uporablja se kot zdravilna voda in namizna osvežujoča pijača. Več priznanih in pohvalnih pisem. — V lastni uporabi pri mnogih odličnih zdravnikih ele Avstrije. — Preurejen virelec! Znižane cene!

Pogled na Hagijo Sofijo.

Berite in strmite! ! Nezaslišano !

600 komadov za samo 375 K. krasna pozlačena 36 ur natančno idoča anker ura z verižico. Garancija 3 leta, 1 moderna svilena kravata za gospode, 3 fini žepni robci, 1 prstan za gospode z imit. žlahtnim kamnom, 1 cevka za smodke iz morske pene, 1 eleg. broška za dame (novost), 1 krasno žepno ogledalce, 1 usnjata deparnica, 1 žepni nožič, 1 par manjšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentnim zapiralom, 1 srčkan album za slike z 36 slikami, najlepših na svetu, 5 šaljevih predmetov, velika veselost za mlado in staro, 1 povsod potreben spisovnik za pisma, 20 pisalnih predmetov in še 500 različnih predmetov, ki so potrebni v vsaki hiši. Vse skupaj z uro, ki je sama že vredna tega denarja za 375 K. Pošljite se po poštne povzetju dunajske razpošiljalnice F. Windisch, Krakov št. W/51 NB. Za neugajajoče denar nazaj.

Zakaj priporočamo Kolinsko kavno primes? Iz dveh vzrokov. Predvsem, ker je res izvrstno blago, ki je z njim vsaka gospodinja popolnoma zadovoljna, ker Kolinska kavna primes napravi kavo najokusnejšo. Potem pa tudi zato, ker je Kolinska kavna primes pristno domače blago. Mi se dobro zavedamo velikega pomena domače industrije za ves naš napredek na gospodarskem polju, vemo pa tudi, da nikakor ne zadostuje, da govorimo o potrebi domače industrije, temveč, da jo moramo podpirati s tem, da kupujemo domače blago. Komur je torej na tem, da dobi izvrstno in pristno domače blago, naj kupuje Kolinsko kavno primes!

Zastonj se jezite nad trgovci in blagom, ter govorite draginja je, da si človek ne more nič več kupiti. To govorjenje ne pomaga nič, če bodele še naprej kupovali slabo blago in pri trgovcih, ki Vam drago računajo. Prihranite si le tedaj kaj, ako bodele kupovali vedno v trgovini z modnim, manufakturnim in konfekcijskim blagom I. N. Šoštarčič, Maribor, Gosposka ul. 5. V tej trgovini kupite vsako blago od 20 do 30 odstotkov cenejše kakor drugod.

Gospodarstvo. Prvo stremenje vsakega gospodarja mora biti blagostanje v družini in preskrba za starost. Dolžnost vsakega družinskega očeta, najsi bo odvisen od kakršnegakoli zaslužka, mora biti, da zagotovi s svojimi prihranki sebi in svoji rodbini prihodnost. Najpripravnejši, najmodernejši in najidealnejši način varčevanja se doseže le z življenjskim zavarovanjem, katero vsakemu najtopleje priporočamo. — Kot posebno kulantno zavarovalnico priporočamo banko „Slavijo“. Banka „Slavija“ je slovanski zavod, ki zavaruje po najnižjih cenah, razdeljuje ves čisti dobiček zavarovancem ter razpolaga z različnimi zelo ugodnimi

načini. Posebno priporočljivo je zavarovanje za slučaj doživljenja in smrti z znižujočimi se premijami. — Z vsakršnimi pojasnili radevolje in nemudoma postreže generalni zastop bank „Slavije“ v Ljubljani.

Največja domača in eksportna tvrdka

Fr. P. Zajec

Ljubljana, Stari trg št. 9.

Prvi in največji

optični specialni zavod

za očala in ščipalnike. Velika zaloga vseh v to stroko spadajočih strokovnjaško pravilno izdelanih predmetov, kakor toplomerov, zrakomerov, mikroskopov, daljnogledov najznamenitejših znamk, v biseru vdelenih in drugačnih, itd. — Po najmodernejšem sistemu z električnim obratom urejena delavnica. — Zahtevajte cenik dobite ga zastonj.

Najlepša božična in novoletna darila!

Nihče naj ne zamudi, si ogledati mojo izredno bogato in izbrano zalogo najboljših švicarskih ur, verižic, uhanov, zapestnic, prstanov z briljanti in diamanti i. t. d. Kdor ne more priti sam, naj piše po moj cenik, ki ga dobi vsakdo zastonj.

Gramofoni od K 25.—, plošče od K 1'95 vedno v zalogi.

POZOR! Kdor hoče imeti POZOR!

lepo električno razsvetljavo

naj se oglasi pri trgovskem zastopniku

Francu Železniku,

v Ljubljani, Sodna ulica št. 6, I. nadstr.

Največja in najcenejša zaloga električnih

„Ergo Wolfram“ žarnic.

Za vsa v svojo stroko spadajoča dela se priporoča

I. ZAMLJEN

čevljarski mojster

Ljubljana, Gradišče št. 4.

Zaloga izgotovljenih čevljev ter izdelovanje gorskih in telov. čevljev.

Zavod sv. Nikolaja v Trstu

ulica Farneto 18.

**! Zavetišče in oskrbovalnica !
! za brezposelne služkinje !**

Zavod se vzdržuje od milodarov samih, vsled tega se ga priporoča v vsestransko podporo.

== Obnovite naročnino! ==

**Srečno in veselo
== novo leto ==**

želi vsen svojim odjemalcem in se priporoča za nadaljno naklonjenost

MIROSLAV ZOR.

**Proda se, ali pa se
da v najem**

zaradi starosti četrte ure od trga Šentjurij ob juž. žel., Štajersko, tik glavne ceste

== hiša ==

pri kateri je gostilna, umetni mlin na valjčke, žaga in kovačnica, vse z novo moderno opremo, in sicer je vsaka obrt sama zase tako, da tvori vse gospodarstvo štiri poslopja. Vsa poslopja so v dobrem stanu in ni treba nikakega popravila. — Pogoji so: izplača se polovico takoj, polovico se pa lahko vknjiži. — Pozve se pri upravi tega lista. — Ceno pa za prodajo kakor za v najem pove posestnik, katerega naslov se izve pri uredništvu.

Družba sv. Cirila in Metoda

pozivlja in prosi cenjeno občinstvo, da se poslužuje edino-le

Ciril - Metodovih vžigalic,

kajti edino od teh ima družba podporo. Vsaka druga znamka se naj odločno zavrne.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Novi predsednik Zjed. držav v Ameriki. Volitev predsednika združenih držav, ki je bila s tako veliko napetostjo pričakovana, je končana in naslednikom Taftu je izvoljen kandidat demokratične stranke Willson, ki je dobil pri končni volitvi 408 glasov, a njegova protikandidata sta dobila: Rosevelt 104 in Taft 11 glasov. Kak-

Novi predsednik Zjed. držav v Ameriki Willson.

sne bodo posledice izvolitve Willsona v Ameriki? Takoj po svoji izvolitvi je proglasil, da je treba moč plutokracije zlomiti in trgovsko svobodo tudi za zjedinjene države obnoviti ter spopolniti delavsko zakonodajstvo. V teh kratkih besedah je obsežen ves program novega predsednika. Izpolnitev programa pa seve ni lahka. Tudi Rosevelt je svoječasno pričel ostro nastopati napram denarnim magnatom in trustovskim kraljem in baš za njegove vlade, se je pomnožila moč trustov in povišali so se colni tarife. Denar, ki igra v Ameriki veliko vlogo, je zmagal in vprašanje je, če bo mogel novi predsednik zlomiti njegovo moč.

Volitev se je izvršila 5. novembra t. l. in 4. marca prihodnjega leta nastopi vlado ter se preseli on in njegova družina v vladno palačo, takozvano »belo palačo« v Washingtonu. Willson je doma z juga Združenih držav in je z njegovo izvolitvijo dano jugu nekako zadoščenje, kajti Willson je prvi predsednik doma z juga. Njegovi pradedje so doma s Škotskega in njegov ded se je udeležil bojev mlade republike ter je bil urednik in izdajatelj uglednega časopisa »Aurora« v začetku prejšnjega stoletja. Bil je tudi vnet zagovornik nazorov Tom. Jeffersona, ustanovitelja demokratične stranke, katere kandidat, Willson, je bil sedaj izvoljen predsednikom. Novi predsednik je rojen 18. decembra 1852 leta ter je bil nekaj časa advokat, a je, ko se je l. 1885. oženil z Ellen Louise Axson prevzel docenturo zgodovine in narodne ekonomije na vseučilišču v Brynu. 1890. je postal profesor prava in politike na slovni univerzi Princetom v New Jersey, kjer je postal 1892. leta celo rektor. Ravnatelj ameriškega vseučilišča ima ves drug delokrog, kakor pa rektorji evropskih univerz. V Ameriki ima skoraj da neomejeno oblast ter traja

njegova doba tudi dalje časa in ne samo eno leto kakor pri nas. Že kot rektor je pokazal Willson tako izvrledne zmožnosti, da je vzbujal splošno pozornost in 1910. leta so ga izvolili za guvernerja v New Jersey. Tudi na znanstvenem polju je kot političen pisatelj priznan strokovnjak. V svojem rodbinskem življenju živi Willson jako srečno. Ima 3 hčere, katerih najstarejša Margareta (26 let) je izučena pevka, srednja Jessie (24 let stara) študira in najmlajša Eleanor (22 let stara) je spretna slikarica, kakor je njena mati. S preselitvijo v belo palačo postane Willsonova rodbina središče ameriškega družabnega življenja.

Kolera ob vojnah. Turška armada je dobila strašnega sovražnika, kolero, ki grozno deluje ne le pri Čataldži temveč tudi v Carigradu. Vsak dan zahteva na stotine žrtev. Ni pa samo kolera spremljevalec vojske, temveč so še tudi druge nalezljive bolezni n. pr. legar, kuga i. dr. ki strašno gospodarijo v vojnih vrstah. Najstrašnejša pa je kolera, ker zahteva največ žrtev. Pojavi se ob vseh vojnah, in vse vojne na Balkanu podajajo v tem oziru grozno statistiko. Leta 1828. je zgubila ruska armada v vojni v sedanji Bolgarski in Rumunski dve tretjini svojega moštva vsled kolere. V vojni na Krimu se zgubili Francozi vsled kolere 11.000 mož. Tudi leta 1866. v nemško-avstrijski vojni na Češkem je razsajala kolera in je Prusom umrlo vsled nje v par tednih 6400 vojakov. Poglejmo natančneje statistiko.

Da nalezljive bolezni armade decimirajo, se jasno vidi iz sledečih slučajev: Francozi so poslali v vojno na Krimu 300.000 mož. Od teh so sovražniki pobili 10.000, nalezljive bolezni pa 85.000. Za rusko-balkanske vojne 1877—78 je na Balkanu zbolelo 92.000 mož za legarjem, v kavkaški armadi pa 40.000. Nalezljive bolezni so jih pomorile pet- do osemkrat več kakor pa sovražnikovo orožje. Tudi v avstrijsko-pruski vojni je pokosila kolera dvakrat toliko Prusov, kakor pa jih je pomorilo avstrijsko orožje. V kitajsko-japonski vojni 1894—95 je pomrlo v zmagujoči japonski armadi štirikrat toliko vojakov na nalezljivih boleznih kakor pa jih je padlo v bitkah.

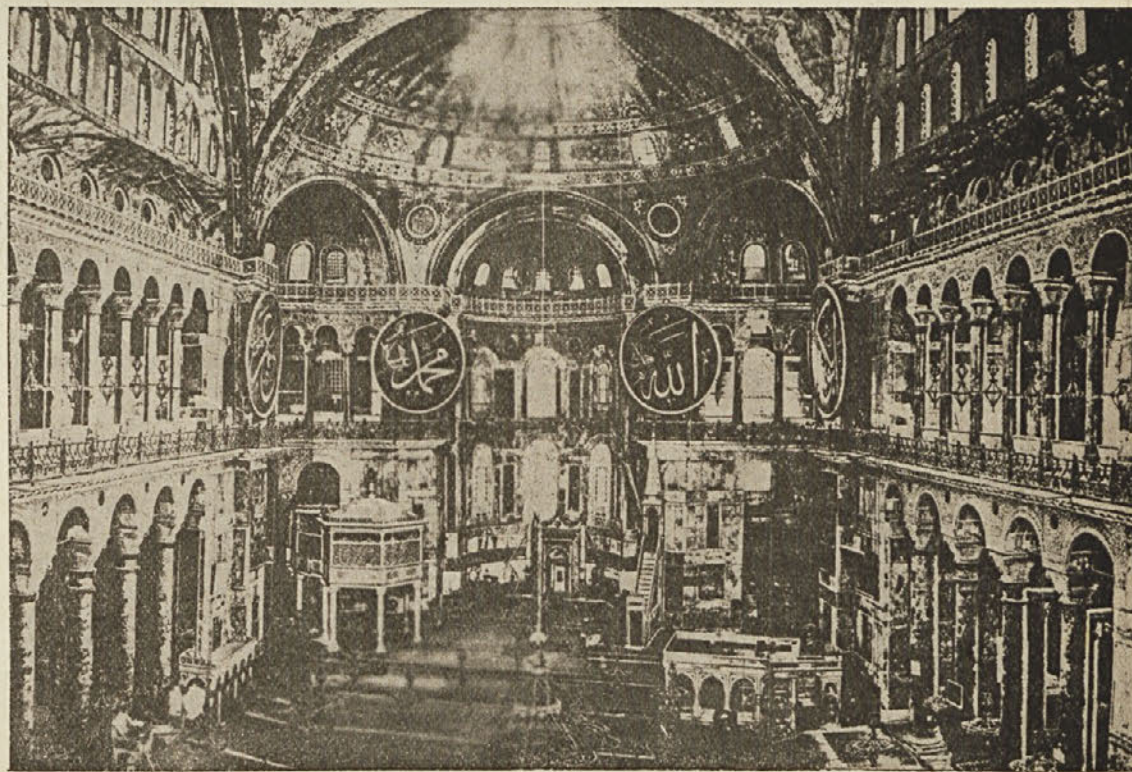
Letos poletu se zli gost — kolera — v Evropi niti ni prikazal, kako si torej naj pojasnimo, da se je v turški armadi

sedaj tako zelo razširila? Na Italijanskem kjer je nasejanih mnogo nalezljivih bolezni, se je pripetilo letos le kakih 20, slučajev kolere. Tudi na Ruskem so se prikazali letos le redko in še to le posamezni slučaji kolere, da se ne more reči, da je bila tam razširjena. Ostala Evropa pa je bila proste te strašne bolezni in tudi na

Bolgarsko dekle v Macedoniji v narodni noši. (Po posebni fotografiji za Slov. Ilustr. Tednik.)

jugovzhodnem delu Evrope druga leta ni kolera tako grozno nastopala, kakor razsaja baš sedaj. Vsled zime sedaj sicer ni nevarnosti, da bi se zanesla kolera tudi v Avstrijo, a na spomlad je možno, da pograbi kolera tudi Avstrijo. Gnezdo kolere je v turški Aziji. Letos poletu je bilo nekaj slučajev manjših epidemij v Mersini in Damasku. Možno pa je, da jih je bilo še več, a vsled pomanjkljivih

Notranjost mošeje Hagije Sofije v Carigradu. (Po posebni fotografiji za Slov. Ilustr. Tednik.)

Po bitki pri Lile Burgasu. Bolgari bombardirajo bežeče s šrapneli. (Po posebni fotografiji za Slov. Ilustr. Tednik.)

zdravstvenih odredb v Mali Aziji se niso brigali za nje in svet ni zvedel za nje. Turčija je morala na balkansko bojišče mobilizirati polke iz Male Azije in tako so zavlekli kolero k Čataldži in vojska je pripomogla, da se je tako ogromno razširila med turškim prebivalstvom tudi v in okrog Carigrada. Ne smemo pa prezreti, da je tudi leta 1911. kolera v Carigradu nenavadno zelo razsajala. Umrlo je vsled nje takrat na Turškem mnogo tisoč oseb. Natančnega števila se seve ne zna, ker so vladale na Turškem v vsakem ozi-

ru res »turške« razmere. Letos je kolera popustila, a z vojsko se je obnovila. Zdravstvena oskrba turške armade je zelo slaba, takorekoč sploh ni nobene.

Vojaki so dobesedno umirali lakote. Na majhni površini nameščena sestrada izmučena, slabo preskrbljena vojska je ponujala smrti veliko žetev. Kmalu so bile okužene vse vode in zlasti še, ker je mnogo mrličev gnilo po vodah, ker jih niso o pravem času pokopavali.

Ker je kolera tudi v Carigradu, je dolžnost evropskih držav, da odrede vse

potrebne zdravstvene predpise, da se z ladjami ne zavleče ta zli gost po vsej Evropi. Kolera je strašen sovražnik ljudstva in v turški armadi povzroča nepopisno grozo. Ne izogne se nikogar, ulice in ceste so pokrite z umirajočimi in pred Carigradom je strašno pokopališče, ki že tudi ogrožuje zmagovito bolgarsko armado. Kolera je prisilila Turčijo, da je sklenila premirje in prisili jo tudi, da se ne bo dolgo obotavljala temveč da bo sklenila kmalu mir.

Ko so pričele balkanske države mobilizirati, je malokdo mislil, da pride res do vojne, kajti na zimo vendar ne bodo pričeli bojev, se je splošno sodilo. Kakor se pa sedaj vidi, so delale balkanske države po modro zamišljenem načrtu: začeti vojno ter jo naglo končati tik pred zimo, da se grozna spremljevalka vojne — kolera — ne razširi po vsem Balkanu. In če danes evropske velesile rožljajo z orožjem, najbrže ne pride do splošne evropske vojne, ker se vse boji strašnega smrtne angelja — kolere, ki bi v slučaju splošne evropske vojne raztegnil svoje temne peroti čez vso Evropo ter ne le stotisoče temveč celo milijone objel v svoje hladno krilo.

Velikost jugoslovanskih narodov. Slovenec kot takih nas je res le $1\frac{1}{2}$ milijona, a smo del velikega mogočnega naroda jugoslovanskega. Da je jugoslovanski narod silen in velik, nam dokazujejo sledeče številke:

	km ²	preb.
Slovenske zemlje z Istro	30.000	1.500.000
Hrvatsko kraljestvo . .	42.000	2.600.000
Dalmacija	12.000	620.000
Ogrska (vzh. in južni del)	20.000	900.000
Bosna in Hercegovina .	51.000	1.900.000
Srbija	48.300	2.800.000
Črnagora	9.500	250.000
Bolgarija	96.500	4.000.000
Jugosl. ozemlje v Turčiji	110.000	2.000.000
Jugoslovani raztreseni po svetu	—	2.000.000
Skupaj . .	420.000	18.570.000

Zakaj se Amerikanke debele? Sloves Amerikank, da so vitke, pojenjuje. Dandanes ženske v Ameriki niso več vitke, pač pa bodo kmalu slovele vsled svoje debelosti. Med damami višjih štiristo v New Yorku jih je mnogo, med njimi tudi iz Vanderbiltove in Astorjeve rodbine, ki se morajo pri obedu omejevati na najpotrebnejšo hrano, da se preveč ne odebele. Druge pa zopet ne poznajo nobene meje in zato postajajo od dne do dne debelejšie. Kaj je krivo temu? Newyorški list „American“ je mnenja, da jedo Amerikanke preveč sladkih stvari. To se jim je že večkrat z vso pravico očitalo, in številke, ki jih prinaša omenjeni list iz uradne statistike, dokazujejo, da so ti očitki popolnoma upravičeni. Na posameznika je prišlo v ameriških Združenih državah leta 1872. — 40 funtov sladkorja, leta 1884. — 50, leta 1891. — 60, leta 1894. — 73, leta 1897. — 78 in preteklo leto 80 funtov, torej nad 35 kg. Na Angleškem se povprečno porabi sicer ravnotoliko, če ne še več sladkorja. Med tem pa, ko je na Angleškem poraba sladkorja vedno enakomerna, narašča neprestano v Združenih državah. Temu so zlasti krive ženske, ki jedo sladkor v obliki raznih slaščic v ogromnih množinah. Leta 1899. so izdelali v Združenih državah raznih sladkarij za 60 milijonov dolarjev. Deset let pozneje pa je narastla produkcija slaščic na 135 milijonov. Od tedaj je izdelovanje slaščic še bolj narastlo in v Ameriki igrajo sedaj pri ženskah slaščice enako vlogo kot druga živila. Da postajajo Amerikanke vedno debelejšie, je tudi razvidno iz inseratnih delov v ameriških listih, v katerih se v ogromnem obsegu poročajo razna sredstva proti debelosti.